

Juhend

Muutis:	Maia Kukner-Vaganova	Kinnitas:	Urmas Sule
Ametikoht:	vanembioanalüütik	Ametikoht:	juhatuse esimees
Allkiri:	(allkirjastatud digitaalselt)	Allkiri:	(allkirjastatud digitaalselt)
Kinnitatud:	juhatuse 21.04.2026 otsusega nr 94	Kehtib alates:	04.05.2026

LABORI PROOVIVÕTU KÄSIRAAMAT

SISUKORD

1. Üldine info	1
2. Proovivõtu ajad ja kohad.....	1
3. Nõustamine ja info proovivõtu kohta.....	2
4. Uuringute tellimine	2
5. Saatekirjade ja tarvikute tellimine.....	3
6. Info patsiendile edastamiseks.....	3
7. Eritingimusi nõudvad uuringud.....	4
8. Proovimaterjalide toomine laborisse.....	5
9. Kriteeriumid proovimaterjalide, tellimuste tagasilükkamiseks.....	5
10. Proovimaterjali võtmise üldinfo.....	6
11. Proovinõud ja proovivõtuvahendid	7
Tabel 1. Veenivere võtmise vahendid, proovinõud ja järjekord:	7
Tabel 2. Kapillaarvere võtmise vahendid ja proovinõud:	14
Tabel 3. Muud materjalid.....	15
12. Viited.....	25

EESMÄRK

Proovimaterjali kogumise juhendi eesmärgiks on määratleda SA Pärnu Haigla (edaspidi Haigla) reeglid laboriuuringute tellimiseks, proovimaterjali võtmiseks ja transpordiks laborisse.

VASTUTUS

Proovivõtu käsiraamatus kehtestatud nõuete täitmise eest vastutavad kõik laboriuuringute tellimise, proovivõtmise, proovimaterjalide transpordi ja selle laborisse vastuvõtmisega tegelevad töötajad. Üldvastutus lasub teenistuste ülem-, vanem- ja vastutavatel õdedel.

TEGEVUSKIRJELDUS

1. Üldine info

Proovivõtu käsiraamat kirjeldab juhiseid tellimuse esitamiseks, sobilike vahendite valimiseks proovimaterjali võtmisel, patsiendi ettevalmistamiseks, proovimaterjali kogumiseks ja toomiseks laborisse.

2. Proovivõtu ajad ja kohad

Ambulatoorsed patsiendid

Materjal	Aeg	Koht
Vereproovide võtmine	E–N 7.30–17.00 R 7.30–16.00	Ristiku 1, K korpus, ruum K125 Labori registratuur
Uriini-, rooja- röga- ja kaapeproovide vastuvõtt	E–N 7.30–17.00 R 7.30–16.00	Ristiku 1, A korpus, ruum A101 Proovimaterjalide vastuvõtt, K korpus ruum K125 Labori registratuur

Juhend

Materjal	Aeg	Koht
Cito proovide võtmine	24 h	Ristiku 1, A korpus, A 105 kabinet
Verevõtmine patsiendi juures kodus *	Tellimuste vastuvõtmine tööpäeviti, verevõtmine patsiendi juures kodus kolmapäeviti 10.00–11.00	Helistada telefonile 447 3573 või 447 3571

*Tasuline teenus

3. Nõustamine ja info proovivõtu kohta

Täpsemat infot proovimaterjali kogumise tingimuste kohta jagavad:

Ametikoht	Telefon
diagnostikateenistuse juhataja	447 3570/ 7570
diagnostikateenistuse ülemõde	447 3573/
patoloogiaüksuse laborispetsialist	447 3582

Infot uuringu tulemuse tõlgendamise kohta saate järgmistelt arstidelt/laborispetsialistidelt:

Uuringu valdkond	Telefon
kliiniline keemia	447 3572
immunoloogia, nakkustekitajad	
hematoloogia, hüübimine	447 3570
mikrobioloogia	447 3578
molekulaardiagnostika	447 3579
immunoematoloogia	447 3589
patomorfoloogia	447 3582

4. Uuringute tellimine

Tellimuste puhul eelistame e-tellimusi võimalike eksimuste vältimiseks.

4.1. Laboriuuringute e-tellimusi on võimalik esitada:

- 4.1.1. Haigla infosüsteemis (HIS-is)
- 4.1.2. Perearst 2 või Watson programmis

4.2. Tellimuste esitamine paber kandjal

- 4.2.1. saatekirjad on saadaval haigla välisveebis ja siseveebis.
- 4.2.2. immunoematoloogiliste uuringute tellimiseks kasutada vorme [Patsiendi verekaart \(VPH2.10.3.1.\)](#) ja/või [Verepreparaadi tellimine ja transfusiooniprotokoll \(VPH2.10.2.1.\)](#).

4.3. Uuringute tellimiseks koostööpartneritelt kasutada vastavaid asutusepõhiseid saatekirju

- 4.3.1. Koostööpartnerite saatekirju on võimalik välja printida vastavate laborite kodulehtedelt:

[SA TÜK Ühendlabor](#)
[SA TÜK Patoloogiateenistus](#)
[SA PERH Laboratoorium](#)
[SA PERH Patoloogiakeskus](#)
[Terviseamet kliinilised uuringud](#)
[Synlab](#)
[AS ITK Kesklabor](#)
[AS LTK Laboratoorium](#)

4.3.2. Täpsemat infot saate telefonilt 571 või tel 573.

4.4. Lisatellimuse esitamine

- 4.4.1. konsulteerida eelnevalt laboriga telefoni teel (447 3574/ 447 3575), et hinnata lisatellimuse teostamise võimalikkust ja materjali piisavust.
- 4.4.2. kui proovimaterjali ei ole piisavalt või olemasolev materjal on aegunud, siis lisatellimust ei täideta. Labor teavitab sellest viivitamatult uuringu tellijat ning tühistab juba vormistatud elektroonse lisatellimuse.

4.5. Cito! uuringu tellimine

- 4.5.1. Laboris teostatakse Cito-uuringutena ainult kindlaksmääratud uuringuid. Cito-uuring on näidustatud patsiendi erakorralise seisundi korral, kui arst vajab uuringu tulemusi kiirete ja vältimatute ravialaste otsuste tegemiseks.
- 4.5.2. Cito! uuringu tellimiseks tuleb esitada elektroonne tellimus HIS-is või täita paberkanalil Cito! saatekiri

5. Saatekirjade ja tarvikute tellimine

5.1. Haigla osakonnad

- 5.1.1. Apteegist tellitavad tarvikud on verevõtutarvikud, glükomeetri testribad, alusklaasid ja muud proovimaterjali nõud. Tellimine toimub vastavalt [Apteegilao pidamise juhendile \(JPH5.5.3.\)](#).
- 5.1.2. Erinevate transportsõtmetega proovinõude, kaapekatsutite ja testsüsteemide proovinõude tellimiseks täita vorm [Laborist tellitavate tarvikute nõudeleht \(VPH2.8.3.1.\)](#) ja saata laborisse. Tellimus täidetakse tööpäeva jooksul, tellitud tarvikud saab kätte ruumist A101.

5.2. Perearstid ja teised tellijad

Saatekirjade ja vajalike tarvikute tellimiseks teha tellimus [haigla kodulehelt või](#) esitada täidetud vorm [Laborist tellitavate tarvikute nõudeleht \(VPH2.8.3.1.\)](#). Tarvikute tellimuse võib saata meilile labor@ph.ee või paberkanalil nõudelehe saata transpordiringiga.

6. Info patsiendile edastamiseks

Uuringute tellimisel tutvustada patsiendile proovimaterjalide võtmise ja uuringuteks valmistumise nõudeid ([Vereanalüüsid ja proovimaterjalid](#)).

6.1. Soovitused proovimaterjali andmiseks :

- 6.1.1. Vereandmisele eelneval päeval on soovitatav patsiendil piirata kohvi ja alkoholi tarbimist ning vältida füüsilist pingutust ja toidulisandite võtmist. Ravimite osas konsulteerida raviarstiga.
- 6.1.2. Vahetult enne vereandmist vältida füüsilist pingutust ning istuda rahulikult protseduuritola ukse taga vähemalt 15 minutit.
- 6.1.3. Paastu vajavate laboriuuringute korral anda verd hommikul (vähemalt tund ärkvel oluna), muudel juhtudel võite verd anda soovitatavalt mitte varem kui 2 tundi pärast sööki. Paastuproovid ei ole nõutavad erakorralise meditsiinilise abi ja intensiivravi osutamisel ning kui raviarsti poolt on tehtud teistsugused korraldused.

6.2. Paast on kohustuslik:

Analüüt	Lühend	Soovitus
Vitamiin B ₁₂	P4-Vit B ₁₂	Paast 12 tundi
Folaat	P4-Fol	Paast 12 tundi
Gastriin	S1-Gastr	Paast 12 tundi
Glükoos	P3-Gluc	Paast minimaalselt 2 tundi
Kasvuhormoon	S1-GH	Paast 12 tundi, hommikul ja rahulolek

Juhend

Analüüt	Lühend	Soovitus
Lac-TT(fP-LTT 0min, P-LTT 20min, P-LTT 40min, P-LTT 60min).	LTT	Paast 8-14 tundi
GTT(fP-Gluc 0min, P-Gluc 120min, P-Gluc 60min*)	GTT	Paast 8-14 tundi

*ainult rasedatele

6.3. Taluvuse proovideks materjali kogumine

- 6.3.1. Patsient ei tohi enne uuringut 8-14 tundi süüa, võib juua ainult vett.
- 6.3.2. Ambulatoorsetel patsientidel on võimalik taluvuse testi teostada kuni kella 14.00- ni, eeldusel, et patsient on paastunud 8–14 tundi.
- 6.3.3. Vastunäidustused testiks: palavikuga haigus, kroonilise protsessi ägenemine, akuutsed seisundid (südameinfarkt), pikemaajaline voodislamamine, naistel menstruatsioon.
- 6.3.4. Ei tohi kasutada veresuhkru väärtusi suurendavaid ravimeid: salureetikumid, kortikosteroidid, oraalsed kontratseptiivid, salitsülaadid, põletikuvastased ravimid jt.
- 6.3.5. Osalise mao- või peensoole ülaosa reseksiooniga, malabsorptsiooniga patsientidel on teostatav vaid veenisisene glükoosi taluvuse proov.

7. Eritingimusi nõudvad uuringud

Eritingimusi nõudvate laboriuuringute tellimisel on vajalik eelnev kokkulepe teenistuse juhiabiga 447 3571 või teenistuse ülemõega 573.

LABORIUURINGUD	
Uuring	Nõuded
Trombotsüütide funktsiooni/ antiagregantravi toime hindamine	Proovimaterjali saab võtta esmaspäeval ja neljapäeval kell 7.45 (transport eranditult haigla autoga, eelnevalt kokkuleppida laboriga 573 või 571).
Voolutsütomeetriline immuunfenotüpeerimine: täisveri, luuüdi	Proovimaterjal võtta EDTA lisandiga katsutisse. Proovimaterjali saab võtta esmaspäevast-neljapäevani kella 10.30 -ni.
CD4+/CD8+ rakkude arv ja suhe	Liikvoriuuringud (KNS lümfoomi kahtlus) vajalik laboriga eelnev kokkulepe – katsuti tellimine PERH laborist.
PATOMORFOLOOGILISED UURINGUD	
Lümfisõlmed	Proovimaterjal peab saabuma laborisse hiljemalt kella 10.30-ks. Lümfisõlmed tuua laborisse koheselt pärast võtmist 0,9% NaCl-ga niisutatud marlilapi vahel ning asetatuna kaanega suletavasse proovianumasse. Erandjuhtudel ja kokkuleppel võib proovimaterjali säilitada 4-8 °C juures, kuid see peab jõudma PERH patoloogiakeskusesse hiljemalt 24 tundi jooksul.
Immunofluoresents (IF) uuring (neeru ja naha bioptaadid)	Uuringumaterjal saata koheselt laborisse Michel' s lahusega täidetud saateanumas (toatemperatuuril säilib materjal antud lahuses 3-5 ööpäeva). Vastava lahuse puudumisel asetada uuringumaterjal 0,9 % NaCl lahusega niisutatud marlilapi vahele, mis omakorda asetada suletavasse saateanumasse. Füsioloogilises lahuses saadetud materjal peab jõudma välislaborisse 24h jooksul! Proovimaterjal peab saabuma PH laborisse kella 10.30-ks.

Juhend

	NB! Märkida saatekirjale, millist lahust kasutati!
Luuüdi	Sternaalpunktsioonil preparaatide valmistamine kooskõlastada vähemalt 1 tööpäev varem enne protseduuri teostamist patoloogialaboriga tel 584 või saata email labor@ph.ee . Kooskõlastamisel edastada laborile info protseduuri toimumise aja ja koha kohta ning patsiendi nimi ja tellija kontakttelefon.

8. Proovimaterjalide toomine laborisse

8.1. Üldised nõuded

- 8.1.1. Laboriuuringute proovimaterjal tuua laborisse suletavas transportkonteineris, püstises asendis.
- 8.1.2. Proovimaterjalid tuua koheselt laborisse.
- 8.1.3. Proovimaterjalide säilitamisel ja transpordil vältida proovimaterjalide raputamist ja otsesest päikesevalgust.
- 8.1.4. Katsutid verega hoida verevõtmise järgselt temperatuuril +15...+24 °C statiivil püstises asendis.
- 8.1.5. Saatekirjad asetada saastumise vältimiseks ja isikuandmete kaitsmiseks suletavasse kileümbrikusse.
- 8.1.6. Laborisse toodud proovimaterjalid asetada ruumis A101 laual olevatele statiividele ja/või nõudesse.
- 8.1.7. Erakorralised punktaadid, mis on võetud kella 16.00 kuni 8.00 vahel ning nädalavahetustel, tuua koheselt ruumi A101 lauale ja anda uksekella.

8.2. Haiglasine proovimaterjali transport

- 8.2.1. Ristikute tn 1 ravil olevatelt patsientidelt (v.a AIO ja EMO patsiendid), kellel on määratud plaanilised laboriuuringud, võtab vere tööpäeviti 7.30–13.00 labori töötaja verevõturingi ajal. Orienteeruvad ajad 7.45 ja 13.00.
- 8.2.2. Täpset ajalist verevõtmist nõudvate uuringute (glükoosi taluvuse proov, laktoosi taluvuse proov, glükoos diabeediravi korrigeerimiseks, C-peptiid, insuliin jt) korral võtab vere osakonna töötaja.
- 8.2.3. NB! Ajavahemikus kella 17.00–08.00 vahel saabunud proovimaterjalist anda märku uksekellaga.

- 8.3. Proovimaterjali transport välistellijatelt toimub kliendiga kokkulepitud graafikule ja teave on kättesaadav [SA Pärnu Haigla kodulehelt](#).

9. Kriteeriumid proovimaterjalide, tellimuste tagasilükkamiseks

- 9.1. Kõik tellimused registreeritakse infosüsteemis, sealhulgas ka mittevastav proovimaterjal!

9.2. Mittevastavaks proovimaterjaliks loetakse:

- 9.2.1. Proovimaterjal puudub
- 9.2.2. Vale proovimaterjal
- 9.2.3. Vale proovinõu
- 9.2.4. Märgistamata (puudub nimi/isikukood) või valesti märgistatud proovimaterjal
- 9.2.5. Ebapiisav kogus proovimaterjali
- 9.2.6. Hemolüütiline, ikteeriline, hüübega või lipeemiline uuritav materjal (juhul kui nimetatud faktorid segavad uuringut)
- 9.2.7. Kahjustunud proovimaterjal (valesti säilitatud, valesti transporditud, aegunud proovimaterjal, purunenud proovinõu, aegunud proovinõu vm)
- 9.2.8. Vale proovimaterjali ja antikoagulandi suhe (hüübimisuuringute korral)
- 9.2.9. Saatekirjata, elektroonse tellimusega proovimaterjal

- 9.3. Mittevastavaks tellimuseks loetakse:

Juhend

- 9.3.1. Tellijat ei õnnestu identifitseerida
 - 9.3.2. Patsienti ei õnnestu identifitseerida
 - 9.3.3. Viga uuringute tellimisel (uuringud puuduvad jm)
 - 9.3.4. Vale tellimus
- 9.4. Erandina teostatakse kliiniliselt kriitilises olukorras oleva patsiendi mittevastavast või asendamatu proovimaterjalist uuringud pärast raviarstiga patsiendi ohutusriskide kaalumist lähtudes patsiendi parimatest huvidest. Kompromisslahendusena analüüsimisele võetud proovimaterjali lõppvastusesse lisatakse vastav selgitav kommentaar.

10. Üldinfo proovimaterjali võtjale

- 10.1. Patsient identifitseeritakse isikut tõendava dokumendi alusel, kasutades vähemalt kolme identifikaatorit: patsiendi ees- ja perekonnanimi, isikukood ning sugu ([Patsientide identifitseerimise juhendile \(JPH2.14.6.\)](#)).
- 10.2. Tellimusega tutvumine, valimaks proovinõud (vt proovivõtukäsiraamat p.11) ja jälgimaks eritingimuste vajadust enne proovimaterjali võtmist.
- 10.3. Proovimaterjali võtmise järgselt kirjutatakse saatekirjale proovi võtmise kuupäev, kellaeg ja proovimaterjali võtja nimi.
- 10.4. Proovinõu markeerimine
 - 10.4.1. Proovinõu küljele (mitte kaanele) kleepida patsiendi andmetega kleebis või kirjutada loetavalt patsiendi ees- ja perekonnanimi ning isikukood koheselt pärast uuringumaterjali võtmist.
 - 10.4.2. Katsutite, tampoonide ja söötmepudelitele kleepida kleebis või kirjutada patsiendi andmed (nimi ja isikukood) ettenähtud kohta selliselt, et nähtavale jääks etteantud täituvuspiir ja katsuti sisu.
 - 10.4.3. Laboris identifitseeritakse proovimaterjal proovinõul olevate patsiendi andmete alusel (saatekirjal ja proovinõul olevad patsiendi andmed peavad olema identsed).
 - 10.4.4. Kui ühe uuringuga kaasneb mitu proovinõud/alusklaasi, siis peavad need olema kõik eristatavalt märgistatud.
- 10.5. Veenivere võtmise üldnõuded on kirjeldatud [Õendustegevusjuhise – veeni- ja kapillaarvere võtmine analüüsideks \(JPH2.13.6.\)](#).
- 10.6. Uriiniproovi kogumise üldnõuded ([Uriiniproovi kogumise juhend patsiendile](#))
 - 10.6.1. Enne uriiniproovi võtmist ärge sööge ega jooge vähemalt 8 tundi (vajadusel võib juua klaasi puhast vett).
 - 10.6.2. Jälgige, et viimasest urineerimisest on möödas vähemalt 4–6 tundi.
 - 10.6.3. Uriiniproov on soovitatav koguda kohe pärast ärkamist.
 - 10.6.4. Enne uriiniproovi võtmist peske käed seebi ja veega.
 - 10.6.5. Välissuguelundid peske sooja voolava veega või puhastage niisutatud wc-paberiga (mitte kasutada seepi ega dušigeeli) ning kuivatage.
- 10.7. Rooja proovimaterjali võtmise üldnõuded ([Roojaproovi ja anaalkaape võtmise juhend](#))
 - 10.7.1. Proovi võtmisele eelneval nädalal toituda tavapäraselt;
 - 10.7.2. Ühe nädala jooksul enne proovi võtmist ei ole soovitatav tarvitada antibiootikume, vismutipreparaate ega kõhulahtisteid (konsulteerida arstiga) ning pärasoole kaudu manustatavaid ravimeid (suposiidid).
 - 10.7.3. Proovi ei soovitata võtta naistel menstruatsiooni ajal ning samuti hemorroidide veritsuse korral.

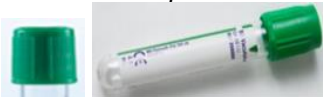
Juhend

11. Proovinõud ja proovivõtuvahendid

Tabel 1. [Veenivere võtmisel katsutite järjekord ja kasutatavad vahendid:](#)

Proovinõu nimetus/ Katsuti tähis/ Korgi värvus	Lisandid	Valdkond	Märkused
 <p>BacT/ALERT FA pudel (roheline kork, aeroobse külvi ja seente külvi jaoks) BacT/ALERT FN pudel (oranž kork, anaeroobse külvi jaoks)</p> <p>BacT/ALERT PF pudel (kollane kork, aeroobse külvi ja seenete külvi jaoks), mõeldud väiksema proovimaterjali koguse jaoks, proovimaterjali kuni 4 ml</p>	Spetsiaalne sööde	Mikrobioloogia Aeroobsed ja anaeroobsed bakterid ja seened verest	<p>Proovimaterjali võtmiseks kasutada libliknõela [Õendustegevusjuhis - Kapillaar- ja veenivere võtmine analüüsideks (JPH2.13.6.)]</p> <p>Punktsioonikoht desinfitseerida 70% alkoholiga vähemalt kaks korda. Söötme pudelilt eemaldada korgikate ning desinfitseerida pudeli kork 70% alkoholiga. Lasta desinfektandil kuivada!</p> <p>Täiskasvanutel ja üle 12 kg lastel võetakse ühte pudelisse 8-10 ml verd. (rohelise ja oranži korgiga pudelid) Alla 12 kg laste puhul võetakse kuni 4 ml, milleks kasutatakse kollase korgiga pudelit (soovituslikud verekogused vastsündinutel 0,5-2 ml, 1 kuu kuni 2 aasta 2-3 ml, vanematel lastel 3-4 ml). Söötme pudeli täitmisel hoida pudel püstises asendis. Esmalt täita aeroobne söötme pudel (roheline või kollane kork) seejärel anaeroobne söötme pudel (oranž kork). Pudelil on täitmise märgistus. Mitte üle täita! Täidetud pudeleid segada ringjate liigutustega 10 korda ning transportida koheselt laborisse. NB! Oluline on vere külvi pudelitele märkida proovimaterjali võtmise aeg ja punktsioonikoht.</p> <p>Vere külvi üks sett koosneb ühe punktsiooni käigus täidetud aeroobsest ja anaeroobsest pudelist. Korruga on soovitatav punkteerida vähemalt kahte veeni, et võtta vähemalt 2 setti (kummastki käest 1 setti). Kui ei õnnestu kahte veeni punkteerida, siis on soovitatav 1 veeni punktsiooni korral võtta 2 setti (2 aeroobset ja 2 anaeroobset pudelit).</p>

Juhend

Proovinõu nimetus/ Katsuti tähis/ Korgi värvus	Lisandid	Valdkond	Märkused
9NC-katsuti 9NC Coagulation sodium citrate 3,2% Sinine	Naatriumtsitraat (1+9)	Hübimisanalüüsid - PT, APTT, D-dimeerid, fibrinogeen, Trombotsüütide funktsiooni uuringud ATIII ja teised hüübimisfaktorid	Katsuti täita märgistuseni . Katsutit pöörata rahulikus tempos 4 korda Trombotsüütide funktsiooni uuringud: uuringuks vaja võtta 3 katsutit. Tromboelastomeetrilise uuringu (ROTEM) jaoks kasutada ainult BD katsutit.
4NC-katsuti 3,2% Sodium Citrate 4NC Must	Naatriumtsitraat (1+4)	Erütrotsüütide settekiirus	Katsuti täita märgistuseni. Katsutit pöörata rahulikus tempos 8 korda
CAT katsuti Z Serum Clot activator Punane	Hübimisaaktivaator	Haigustekitajad, ravimid, välistellimused	Katsutit pöörata rahulikus tempos 6 korda
Geeliga CAT katsuti Z Serum Sep Clot Activator Kollane	Hübimisaaktivaator ja geel	iCa, PSA, fPSA, HE4, CA 125, haigustekitajad, allergia, ravimid, välistellimused	iCa tellimuse korral katsuti täita märgistuseni ning katsutit ei ole lubatud avada. Katsutit pöörata rahulikus tempos 6 korda
LH-katsuti LH Lithium Heparin Roheline	Liitumhepariin	Kehavedelike biokeemia, voolutsütomeetria uuringud	Katsutit pöörata rahulikus tempos 8 korda

Juhend

Proovinõu nimetus/ Katsuti tähis/ Korgi värvus	Lisandid	Valdkond	Märkused
Geeliga LH-katsuti <i>LH Lithium Heparin Sep</i> Heleroheline	Liitiumhepariin ja geel	Biokeemia, immunoloogia, etüülalkohol (med. näidustusel), kehavedelike biokeemia	Katsutit pöörata rahulikus tempos 8 korda
K2E/K3E-katsuti K3E K3EDTA K2E K2EDTA Lilla	K ₃ EDTA/ K ₂ EDTA	Hematoloogia, immunoematoloogia, HbA1c , hormoonid, haigustekitajad, efusioonide leukotsüüdid, voolutsütomeetria uuringud, HLA, molekulaardiagnostika, ravimseire ja famakogeneetilised uuringud	Katsutit pöörata rahulikus tempos 8 korda HIV,HBV,HCV RNA/DNA QN uuringuteks võtta 6ml K2EDTA katsuti

Juhend

Proovinõu nimetus/ Katsuti tähis/ Korgi värvus	Lisandid	Valdkond	Märkused
Glükolüüsi inhibiitoriga katsuti <i>FX Sodium Flouride/ Potassium Oxalate</i> Hall	Naatriumfluoriid	Glükoos, Glükoosi taluvuse proov: P3 – GTT-e P3 – GTT-1h P3 – GTT-2h Laktoosi taluvuse proov: P3 – LTT-e P3 – LTT-20min P3 – LTT-40min P3 – LTT60min etüülalkohol (ekspertiisiks)	Katsutit pöörata rahulikus tempos 8 korda Glükoosi taluvuse proovi (P3-GTT) teostamine 1) I vereproov (glükoos paastuseerumis/paastuplasmas) võtta enne glükoosi manustamist. 2) Järgnevalt manustada kliendile/patsiendile glükoos lahustatuna 200-300 ml vees (võib kasutada apteegis müüdavat valmis lahust): - täiskasvanule 75 g, - lastele 1,75 g glükoosi 1 kg kehakaalu kohta, kuid mitte üle 75 g. 3) Glükoosilahus tuleb patsiendil ära juua 3-5 minuti jooksul. 4) Testi ajal on patsient puhkeolekus. 5) II vereproov võtta täpselt 120 minutit pärast glükoosi manustamist. 6) Rasedatel võtta II vereproov 60 minutit ja III vereproov 120 minutit pärast glükoosi manustamist. Laktoosi taluvuse proovi (P3-LTT) teostamine 1) I vereproovi (glükoos paastuseerumis/paastuplasmas enne glükoosi manustamist) võtta enne laktoosilahuse manustamist. 2) Järgnevalt manustada kliendile/patsiendile laktoos lahustatuna 200-250 ml vees (võib kasutada apteegis müüdavat valmis lahust): - täiskasvanule 50 g, - lastele 2 g laktoosi 1 kg kehakaalu kohta, kuid mitte üle 50 g. 3) Laktoosilahus tuleb patsiendil ära juua 3-5 minuti jooksul. 4) II - IV vereproov võtta veresuhkru määramiseks täpselt 20, 40 ja 60 minutit pärast laktoosi manustamist. 5) Testi ajal on patsient puhkeolekus.
Mikroelementide katsuti <i>Trace element serum</i> Sügavsinine	K ₂ EDTA	Mikroelemendid	Katsutit pöörata rahulikus tempos 8 korda Katsutid küsida laborist
Lisandita katsuti <i>No additive</i> Valge	Lisanditeta	Liikvor	Katsutid markeerida proovivõtmise järjekorras. Välistellimuste puhul võtta üks lisa katsuti. NB! Proovimaterjali katsutis vähemalt 1ml.

Juhend

Proovinõu nimetus/ Katsuti tähis/ Korgi värvus	Lisandid	Valdkond	Märkused
Veenivere võtmise nõel 	21G (0,8mm) roheline 22G (0,7mm) must	Veenivere võtmine	
Luer adapter 		Veenivere võtmine i/v (intravenoosne) kanüülist	
Libliknõel 	21G (0,8mm) roheline 23G (0,6mm) sinine	Veenivere võtmine Mikrobioloogia verekülvide võtmine (aeroobsed ja anaeroobsed bakterid ning seedes verest)	

Juhend

Proovinõu nimetus/ Katsuti tähis/ Korgi värvus	Lisandid	Valdkond	Märkused
Nõelahoidja 			Ühekordsed

Juhend

Proovinõu nimetus/ Katsuti tähis/ Korgi värvus	Lisandid	Valdkond	Märkused
LH-süstal 	Liitiumhepariin isetäituv	Happe-aluse tasakaalu uuring arteriaalsest/ nabaväädi verest	<p>ÕHUTUSEGA SÜSTALDE (isetäituvad) KASUTUSJUHEND</p> <p>Eelseadistatud meetod:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Valmistage süstekoht ette. 2. Lükake kolb süstla põhja, ning seejärel seadistage kolb soovitud vereproovi kogusele (vähemalt 0,7ml). 3. Eemaldage nõelalt kaitsekate, tõmmates seda otsast ettevaatlikult nõelaotsa kahjustamata 4. Tehke arteriaalne punktsioon tavalisel viisil, hoides süstalt umbes 45° nurga all. Veri voolab süstlasse, väljutades õhu läbi sisemise filtri(süstlakolvis). Märkus: Kui veri on filtrini jõudnud, tõmbub kolb arteriaalse rõhu abil tagasi. 5. Pärast proovi võtmist tõmmake nõel soonest ja rakendage punktsioonikohale survet viis minutit või kuni verejooks on lõppenud. 6. Sisestage nõel stopperisse. Nõel ülespoole suunatud, suruge kolbi kergelt. See väljutab järelejäänud õhu ja tihendab sisemise filtri. Kui õhk ei välju kiiresti, suleb filter varsti pärast verest märjaks saamist. 7. Eemaldage nõel ja kinnitage süstlaotsale otsa kork (sisaldub süstla pakendis). Visake nõel nõuetekohaselt teravate materjalide konteinerisse. 8. Proovimaterjali põhjalikuks segamiseks rullige süstalt peopesade vahel 20 kuni 30 sekundit. 9. Transportige vereproov analüüsimiseks kohe laborisse
LH-süstal 	Liitiumhepariin aspireeritav	Happe-aluse tasakaalu uuring arteriaalsest/ nabaväädi verest	<p>Aspiratsioonimeetod:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Valmistage süstekoht ette 2. Hoidke süstalt nõelaga allapoole ja lükake kolb süstla põhja. 3. Eemaldage nõelalt kaitsekate, tõmmates seda otsast ettevaatlikult nõelaotsa kahjustamata 4. Tehke arteriaalne punktsioon tavalisel viisil, hoides süstalt umbes 45° nurga all. 5. Veri siseneb süstlasse ja niisutab filtri, seejärel aspireerige proov soovitud vereproovi koguseni, minimaalne proovimaterjali kogus on 0,7ml. 6. Pärast proovi võtmist tõmmake nõel soonest ja rakendage punktsioonikohale survet viis minutit või kuni verejooks on lõppenud. 7. Sisestage nõel stopperisse. Nõel ülespoole suunatud, suruge kolbi kergelt. See väljutab järelejäänud õhu ja tihendab sisemise filtri. Kui õhk ei välju kiiresti, suleb filter varsti pärast verest märjaks saamist. 8. Eemaldage nõel ja kinnitage süstlaotsale otsakork (sisaldub süstla pakendis). Visake nõel nõuetekohaselt teravate materjalide konteinerisse. 9. Proovimaterjali põhjalikuks segamiseks rullige süstalt peopesade vahel 20 kuni 30 sekundit. 10. Transportige vereproov analüüsimiseks kohe laborisse <p>JUHEND ÕHUTATUD OTSAKORGI KASUTAMISEKS</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pärast soovitud proovikoguse saavutamist hoidke süstalt selle otsaga püstises asendis. 2. Kinnitage kindlalt süstlaotsale otsakork. 3. Lükake kolb ettevaatlikult ettepoole (süstlaotsa suunas), et õhumullid süstlast väljutada läbi otsakorgi. 4. Otsakorgi sees olev õhk ei lähe enam välja, kui veri filtri sisepinna märgab. 5. Segage süstalt 30 sekundit, et tagada hepariini segunemine. Transportige süstalt koos proovimaterjaliga laborisse koheks analüüsiks

Juhend

Tabel 2. [Kapillaarvere võtmise proovinõud võtmise järjekorras ja vahendid:](#)

Proovinõu nimetus/ Katsuti tähis/ Korgi värvus	Lisandid	Valdkond	Märkused
LH-kapillaar 	Liitiumhepariin	Biokeemia	Veri võtta kapillaari, vältides õhumulle. Kapillaari sulgemise järgselt kapillaaris oleva vere segamiseks teha kaheksaid 20 sekundit ning saata kohe laborisse.
K2E/K3E - mikrokatsuti Roosa	K3EDTA	Hematoloogia HbA1c	Verd võtta vähemalt märgistuseni. Pärast verevõttu eemaldada kapillaar ja sulgeda katsuti korgiga ning segada kohe 10 korda. Hormoonide ja allergia analüüside tellimisel tuleb võtta proovimaterjali vähemalt nelja proovinõusse.
LH - mikrokatsuti Oraanž	Liitiumhepariin	Biokeemia, immunoloogia, haigustekitajad	
CAT mikrokatsuti Valge	Hüübimisaktivaator	Biokeemia, allergia, haigustekitajad	
Glükolüüsi inhibiitoriga mikrokatsuti Kollane	Fluorid+heparin	Glükoos Laktaat	
4NC - mikrokatsuti Lilla	Naatriumtsitraat	Erütrotsüütide settekiirus	
Kannanõelad 		vastsündinutel kapillaarvere võtmiseks kannast	
Lantsett 		kapillaarvere võtmiseks sõrmest	

Tabel 3. Muud materjalid

Tähis	JPH2.8.3.-7
Alus	PPH2.8.

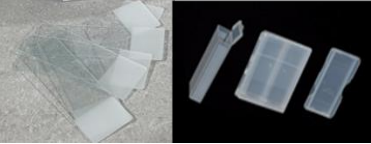
Proovimaterjal	Proovinõu	Valdkond	Märkused
Uriin <ul style="list-style-type: none"> • Esmasjoa • Keskjoa • Kateetri • Nefrostoomi • Epitsüstoomi • Põiepunktsiooni 	 <p>Steriilne proovitops</p> <p>Vaakumkatsuti</p>	Molekulaardiagnostika	<p>Esmasjoauriin. Materjal tuleb võtta hommikul, kogudes esimese hommikuse urineerimise esimesed 10 ml.</p> <p>Sugulisel teel levivate infektsioonide uuring: Uriiniproovi võtmisel peab patsient olema urineerimata vähemalt 1 tund. Koguda 10–50 mL esmasjoa uriini uriinijoa algusosast uriinikogumistopsi.</p>
		Mikrobioloogia	<p>Keskjoauriin. 1. Enne materjali võtmist pesta välissuguelundid voolava veega ja kuivatada. 2. Materjal võtta hommikul, vahetult pärast ärkamist ja enne söömist ning füüsilist koormust. 3. Analüüsiks proovimaterjal võtta uriinijuga katkestamata: alustada urineerimist WC-potti ning uriinijuga katkestamata võtta ~50ml proovimaterjali, urineerimine lõpetada (tühjenda põis) WC-potti. 4. Analüüsitopsist võtta vaakumkatsutiga vajalik kogus proovimaterjali.</p> <p>Kateetriuriini kogumine: Patsientidel, kes ei kontrolli urineerimist, tuleks võtta uriin kas ühekordse kateetri või põiepunktsiooniga. Väikelastel kasutatakse väikelapse uriinikogumise kotti. Püsikateetrist või uriinikogumiskotist võetud uriin pole mikrobioloogiliseks külviks sobilik. Kateetriga seotud uroinfektsiooni diagnostikaks tuleb püsikateeter eemaldada ja võtta uriin vahetult peale uue kateetri paigaldamist või koguda keskjoauriin 48 tunni jooksul peale kateetri eemaldamist.</p>
		Kliiniline keemia	<p>Nefrostoom ja epitsüstostoom: Kogumiskotist võetud proov ei sobi külviuuringuks ega ravi määramiseks. Uriiniproov tuleb eelistatult võtta spetsiaalsest proovivõtukohast. Kui uriini pealevool ei ole väga kiire, siis võib asetada torule mõneks minutiks klemmi, et torusse koguneks piisav hulk uriini, mis ei voolaks kohe uriinikogumiskotti. Süsteemi kogumiskoti lahtiühendamine ei ole infektsiooniohu tõttu soovitatud. Proovivõtukohta puudumisel tuleb uriin koguda vahetult peale uue kateetri paigaldamist</p> <p>Urostoom: Puhastada urostoomi piirkond ja koguda uriin steriilse ühekordse kateetriga, sisestada kateetri üks ots uriini proovianumasse ning teine ots ettevaatlikult 5-7,5 cm ulatuses stoomi. Esimene stoomist väljuv uriin ära visata ning seejärel koguda piisav kogus uriini uude steriilseesse kogumisnõusse.</p> <p>Väikelapse uriinikogumiskott: Mähkmed ei ole uriini kogumiseks sobilikud. Väikelapsel uriinikogumiskoti kasutamisel tuleb eelnevalt kogu genitaalpiirkond pesta ning paigaldada steriilne kogumiskott. Kotti tuleb peale uriini ilmumist koheselt proovivõtuks eemaldada. Kott ei tohi olla paigaldatud üle 30 minuti. Kui selle aja jooksul pole uriin tulnud, vahetada kott uue vastu.</p>

Proovimaterjal	Proovinõu	Valdkond	Märkused
Kogutud uriin (ööpäevane)	 <p>Uriinikogumisnõu</p>	Kliiniline keemia	<p>Järgnevate analüüside korral lisada pärast esimest uriiniportsjoni kogumisnõusse vastav lisand:</p> <ul style="list-style-type: none"> •dU-Ca, dU-Mg, dU-P analüüside korral lisada 25 mL kontsentreeritud HCl; •katehhoolamiinide analüüsi korral lisada 10-15 mL kontsentreeritud HCl; •5-HIAA analüüsi korral lisada 100% jää-äädikat; •dU-Cu analüüsi korral lisada 10 mL 63% HNO₃, kogumisnõu hoida toatemperatuuril; •dU-UA analüüsi korral lisada 10 mL 5% NaOH. <p>Kogumine:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Kogutakse 24-tundi •Fikseerida kellaaeg kogumise alguseks •Esimene ports uriini läheb WC-potti •Kogumisnõusse esimese uriiniportsjoni valamisel lisada vastav lisand •Uue uriiniportsjoni lisamisel segada kogumisnõud •Kogumise perioodil säilitatakse uriin üldjuhul temperatuuril 4–8 °C •Kogumise lõppedes mõõta uriini kogus ja kirjutada saatekirjale. <p>Laborisse tuua hästi segatud uriini 5–10 mL.</p>
Roe	 <p>Roojatops</p>	Molekulaardiagnostika	<p>Koguge 2–4 ml või 1–3 g proovimaterjali. Proovimaterjal tuleb koguda puhtasse ja kuiva anumasse, vältides uriini või vee sattumist proovi hulka. MÄRKUS: WC-paber ei sobi proovimaterjali kogumiseks, kuna seal olevad baariumsoolad võivad inhibeerida osade patogeenide detekteerimist.</p>
		Kliiniline keemia	<p>Juhend patsiendile proovimaterjali võtmiseks</p> <p>Roojatopsi 2–4 ml või 1–3 g.</p> <p>Peitveri:</p> <p>Roojatopsi lusika täis, umbes 1-3g võetuna 3-st erinevast kohast.</p> <p>NB! Kui on kahtlus seedetrakti veritsusele ja esimene proov osutub negatiivseks, siis korrata proovi 3 päevaste vahedega kokku 3 korda.</p>
	Kiirtestid	<p><i>Clostridium difficile</i>, Noroviirus, Adeno- ja rotaviirus, Enteroviirus, <i>Helicobacter pylori</i>, <i>Cryptosporidium</i> ja <i>Giardia lamblia</i></p> <p>Roojatopsi 2–4 ml või 1–3 g.</p>	
	 <p>Transportsööde FecalSwab</p>	Mikrobioloogia	<p>Külviks (<i>Shigella</i>, <i>Salmonella</i>, <i>Campylobacter</i>, <i>Yersinia</i>, <i>E. Coli</i> O-157) - võtta proovimaterjal transportsöötmesse <i>FecalSwab</i>.</p>

Proovimaterjal	Proovinõu	Valdkond	Märkused
Liikvor	 <p>BacT/ALERT PF pudel</p>	Mikrobioloogia	Aeroobne ja seente külv
		Molekulaardiagnostika	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nummerdage ja markeerige katsutid. 2. Seljaajuvedelikku võtke 4 järjestikku nummerdatud katsutisse (välistellimuse korral lisage katsuti): <ul style="list-style-type: none"> • I katsutisse 2 ml liikvorit biokeemilisteks analüüsideks. Biokeemiliste uuringute korral võtke koheselt pärast protseduuri teostamist ka veeniveri; • II katsutisse 2 ml liikvorit mikrobioloogilisteks analüüsideks. Eemaldage söötme pudeli korgikate ning desinfitseerige pudeli kork 70% alkoholiga ning laske kuivada. Steriilse nõela ja süstlaga aspireerige katsutist süstlasse 2 ml liikvorit ja süstige läbi korgi söötmega pudelisse BacT/ALERT PF (kollase korgikattega). Segage ringjate liigutustega. • III katsutisse täiskasvanul 2–5 ml ja lastel 1–2 ml liikvorit rakkude analüüsiks; • IV katsutisse 2–3 ml liikvorit molekulaardiagnostiliste uuringute jaoks. 3. Katsutid sulgeda korrektselt korgiga 4. Erianalüüside tellimiseks (Tau-valk, Prioonvalk 14-3-3) küsida proovinõud laborist.
	 <p>Lisandita katsuti</p>	Mikrobioloogia	
	Kliiniline keemia		

Proovimaterjal	Proovinõu	Valdkond	Märkused
<p>Punkteerimise teel saadud steriilsed kehavedelikud</p> <ul style="list-style-type: none"> • pleuravedelik • perikardivedelik • liigesevedelik • kõhuõõnevedelik 	 <p>K2E -katsuti</p>	Kliiniline keemia	<p>Mikroskoopiline, biokeemiline uuring: K2E/ -katsuti (lilla kork) LH - katsuti (roheline kork) - biokeemiliste uuringute korral võtta koheselt pärast protseduuri teostamist lisaks veeniveri LH geeliga (roheline kork) katsutisse!</p>
	 <p>LH-katsuti</p>		
	 <p>Lisandita katsuti</p>		
	 <p>BacT/ALERT FA pudel (roheline kork, aeroobse ja seente külvi jaoks) BacT/ALERT PF pudelit (kollane kork, aeroobse külvi ja seente külvi jaoks) BacT/ALERT FN pudel (oranž kork, anaeroobse külvi jaoks)</p>	Mikrobioloogia	<p>Mikrobioloogia: Punktisioonikoha nahk desinfitseerida 70% alkoholiga vähemalt kaks korda. Eemaldage söötmepudeli korgikate ning desinfitseerige pudeli kork 70% alkoholiga. Laske desinfektandil kuivada! Punkteerige ja aspireerige materjal süstlasse. Kui abstsessi punkteerimisel on mädaeritus vähene, süstige sinna steriilset füsioloogilist lahust ning aspireerige see tagasi süstlasse. Süstige koheselt 5 - 10 ml materjali kõigepealt anaeroobsesse (oranži korgikattega) ja seejärel aeroobsesse (rohelise korgikattega) pudelisse, segage ringjate liigutustega.</p> <p>Kui materjali kogus on väike – kuni 4 ml, kasutage kollase korgikattega pudelit. Anaeroobse külvi jaoks kasutage lisaks ka oranži korgikattega pudelit.</p>

Proovimaterjal	Proovinõu	Valdkond	Märkused
Nina (ninaneelu-)kaabe	 <p>UTM-katsuti tampooniga</p>	Molekulaardiagnostika	<p>Ninaneelust analüüsi võtmiseks viia proovivõtu tampoon võimalikult sügavale ninakäiku, lasta tampoonil hetk märguda ja siis keeravate liigustega hõõruda tampooni vastu nina vaheseina.</p> <p>MÄRKUS: Ärge kasutage patsiendilt tampooniproovide võtmisel liigset jõudu, survet ega painutamist, kuna see võib põhjustada tahtmatut tampooni varre purunemist. Pärast proovi kogumist sisestage tampoon UTM katsutisse, kuni murdmiskoht on katsuti avaga samal kõrgusel. Painutage tampooni vart 180-kraadise nurga all, et see läheks murdmiskohast katki. Keerake kork uuesti katsutile peale ja sulgege see hermeetiliselt.</p>
	 <p>Transportsöötmega (söega) katsuti ja tampoon (peenem ja jämedam)</p>	Mikrobioloogia	<p>Ninaneelukaape võtmiseks viige peenike tampoon mööda ninakäigu põhja võimalikult sügavale ninakäiku ja tehke mõned pööravad liigutused.</p> <p>S. aureus e kandlus: Keerutage jämedamat tampooni ninaesikus vastu ninasõõrmete limaskestast (maksimaalselt 2cm sügavuselt).</p>
Kurgukaabe	 <p>Steriilne tampooniga katsuti</p>	Molekulaardiagnostika	<p>Herpeseviiruste uuring: Proovimaterjal tuleb koguda steriilse tampooniga hommikul, enne hammaste pesemist ja söömist. Proovimaterjal võetakse kurgumandlitelt, neelust ja kurgukaartelt. Kogumise ajal tuleb olla ettevaatlik, vältides liigset jõudu ja tampooni varre painutamist, et vältida selle murdumist.</p>
	 <p>Cobas PCR proovivõtukomplekt</p>		<p>Sugulisel teel levivate infektsioonide uuring: Proovi võtmiseks kasutada tampooni A! Proovimaterjal koguda kurgu tagaseinast mõlemalt poolt, mõlemalt mandlilt ja kurgunibult. Seejärel eemaldada tampoon ettevaatlikult, vältides kokkupuudet teiste pindadega, asetada tampoon katsutisse kuni märgitud jooneni, murda vars märgitud kohast ning sulgeda katsuti tihedalt korgiga.</p> <p>MÄRKUS: Vältida katsutis oleva söötme sattumist nahale, silmadesse ja limaskestadele. Kokkupuute korral loputada kohe rohke veega. Vältida söötme otsest kokkupuudet naatriumhüpokloritiga.</p>
	 <p>Transportsöötmega (söega) katsuti ja tampoon (peenem ja jämedam)</p>	Mikrobioloogia	<p>Võtke materjal tonsillidelt ja neelu tagaseinalt. Vältige puudet keele ja suuõõne limaskestaga.</p>

Proovimaterjal	Proovinõu	Valdkond	Märkused
Emakakaelakanalikaabe	 <p>ThinPrep proovitops</p>	Molekulaardiagnostika	<p>HPV ja emakakaelavähi sõeluuring: Proovimaterjali kogumiseks kasutatakse ThinPrep proovitopsi ja Cervex-Brush tüüpi tsütoloogilist harja. Proovimaterjali kogumiseks sisestada Cervex-Brush tüüpi harja pikemad harjased endotservikaalsesse kanalisse piisavalt sügavale, et lühemad harjased oleksid täielikult vastu ektotserviksit. Vajutada õrnalt ja pöörata harja 5 korda 360° päripäeva. Koheselt peale materjali kogumist loputada proovimaterjal harjalt ThinPrep proovianumas olevasse PreservCyt säilituslahusesse: •Suruda harja 10 korda vastu anuma põhja, surudes seejuures harjaseid laiali. •Seejärel keerutada/loputada harja hoolikalt proovianuma lahuses, et vabaneks veel rohkem proovimaterjali. Seejärel visata hari ära! MÄRKUS: Mitte jätta harja proovianumasse! Peale harja eemaldamist sulgeda proovianum korgiga ja jälgida, et joon korgil jääks kohakuti joonega anumal või läheks sellest veidi üle. Emakakaelavähi sõeluuringu korral täita Emakakaelavähi sõeluuringu saatekiri (VPH2.2.3.19.) ja teha elektrooniline molekulaardiagnostika tellimus. Positiivse HPV tulemuse korral teostatakse LBC uuring.</p>
	 <p>Cobas PCR proovivõtukomplekt</p>		<p>Sugulisel teel levivate infektsioonide uuring: Emakakaelakanalikaabe võtmiseks kasutada tampooni B! Enne proovivõtmist eemaldada emakakaelalt tampooniga A liigne lima. Proovimaterjal koguda, sisestades tampoon emakakaelakanalisse ja pöörates seda õrnalt 5 korda ühes suunas, vältides ülepöörämist. Seejärel eemaldada tampoon ettevaatlikult, vältides kokkupuudet tupe limaskestaga, asetada tampoon katsutisse kuni märgitud jooneni, murda vars märgitud kohast ning sulgeda katsuti tihedalt korgiga. MÄRKUS: Vältida katsutis oleva söötme sattumist nahale, silmadesse ja limaskestadele. Kokkupuute korral loputada kohe rohke veega. Vältida söötme otsest kokkupuudet naatriumhüpokloritiga.</p>
	 <p>Transportsöötmega (sõega) katsuti ja tampoon (peenem ja jämedam)</p>	Mikrobioloogia	<p>Emakakaelakanali kaabe külviks (PID kahtlusel) Eemaldage steriilse tampooniga emakakaelakanali suudmelt limakork, seejärel võtke steriilse tampooniga 1–2 cm sügavuselt kanalist tampooniga proov (rasedatelt võtke ektotserviksist) ning saatke sõega transportsöötmes.</p>
 <p>Alusklaas/transpordikarp</p>	<p>Võtke materjal enne PAP testi võtmist, steriilse tampooniga eemaldage emakakaelast limakork ja alles seejärel võtke uue tampooniga materjali preparaadiks. Materjal võtke tampoonidega emakakaelakanalist (1–2 cm sügavuselt) ja tupe tagumisest võlvist. Materjal kandke rullivate liigutustega õhukese kihina alusklaasile - lihvserva poole emakakaelakanali materjal, kaugemasse serva tupematerjal. Preparaadiklaasid tooge laborisse transpordikarbis.</p>		

Proovimaterjal	Proovinõu	Valdkond	Märkused
Ureetrakaabe	 <p>Cobas PCR proovivõtukomplekt</p>	Molekulaardiagnostika	<p>Sugulisel teel levivate infektsioonide uuring: Ureetrakaape võtmiseks kasutada tampooni A! Proovimaterjal koguda, pöörates tampooni õrnalt päripäeva ümber suguti otsa ligikaudu 30 sekundi jooksul. Seejärel eemaldada tampoon ettevaatlikult, vältides kokkupuudet teiste pindadega, asetada tampoon katsutisse kuni märgitud jooneni, murda vars märgitud kohast ning sulgeda katsuti tihedalt korgiga.</p> <p>MÄRKUS: Vältida katsutis oleva söötme sattumist nahale, silmadesse ja limaskestadele. Kokkupuute korral loputada kohe rohke veega. Vältida söötme otsest kokkupuudet naatriumhüpokloritiga.</p>
	 <p>Transportsöötmega (söega) katsuti ja tampoon (peenem)</p>	Mikrobioloogia	<p>Urineerimisest peab olema möödunud vähemalt kolm tundi. Võtke proov tampooni abil ureetrast 2–4 cm sügavuselt roteeriva liigutusega.</p>
Tupekaabe	 <p>Cobas PCR proovivõtukomplekt</p>	Molekulaardiagnostika	<p>Sugulisel teel levivate infektsioonide uuring: Tupekaape võtmiseks kasutada tampooni A! Proovimaterjal koguda, sisestades tampoon ligikaudu 5 cm sügavusele tuppe ja pöörates seda õrnalt päripäeva vastu tupeseina ligikaudu 30 sekundi jooksul. Seejärel tõmmata tampoon ettevaatlikult tagasi, vältides kokkupuudet teiste pindadega, asetada tampoon katsutisse kuni märgitud jooneni, murda vars märgitud kohast ning sulgeda katsuti tihedalt korgiga.</p> <p>MÄRKUS: Vältida katsutis oleva söötme sattumist nahale, silmadesse ja limaskestadele. Kokkupuute korral loputada kohe rohke veega. Vältida söötme otsest kokkupuudet naatriumhüpokloritiga.</p>
	 <p>eNAT-katsuti tampooniga</p>		<p>Bakteriaalse vaginooosi uuring: Tupeproovi võtmiseks kasutada Copan eNAT® +regular FLOQSwab komplekti. Proov kogutakse kuiva tampooniga vältides liigset väänamist ja jõu kasutamist, et tampoon ei murduks. Pärast proovi võtmist murda tampoon tuubis olemasolevasse söötmesse ja keerata kork korralikult kinni.</p>
	 <p>Steriilne kaksiktampooniga katsuti</p>		<p>Streptococcus agalactiae (GBS) uuring: Kasutage marlit, et pühkida vaginaalsest ja rektaalsest piirkonnast ülemäärane kogus sekreeti või eritist. Sisestage topelttampoon tuppe ja koguge tupe alumise kolmandiku limaskestalt proov. Keerutage tampoone 3 korda. Sisestage samad tamponid umbes 2,5 cm anaalsest sulgurlihasest edasi ja keerutage tampoone. Pange tamponid transportsöötmega katsutisse</p>

Proovimaterjal	Proovinõu	Valdkond	Märkused
	 <p>Transportsöötmega (söega) katsuti ja tampoon (peenem ja jämedam)</p>	Mikrobioloogia	<p>Tupekaabe GBS külviks: Materjal võtke tampooniga tupeesikust, saatke söega transportsöötmes.</p> <p>Tupekaabe aeroobseks ja seente külviks: Materjal võtke tampooniga tupe tagumisest võlvist, saatke söega transportsöötmes.</p>
Anaalkaabe	 <p>Cobas PCR proovivõtukomplekt</p>	Molekulaardiagnostika	<p>Anaalkaape võtmiseks kasutada tamponi A! Proovimaterjal koguda, sisestades tampoon ligikaudu 3–5 cm sügavusele anaalkanalisse ja pöörates seda õrnalt päripäeva 5–10 sekundi jooksul pärasoole seina puudutades. Kui tampoon on väljaheitega tugevalt saastunud, visata see ära ja korrata proovivõtmist. Seejärel eemaldada tampoon ettevaatlikult, vältides kokkupuudet teiste pindadega, asetada tampoon katsutisse kuni märgitud jooneni, murda vars märgitud kohast ning sulgeda katsuti tihedalt korgiga.</p> <p>MÄRKUS: Vältida katsutis oleva söötme sattumist nahale, silmadesse ja limaskestadele. Kokkupuute korral loputada kohe rohke veega. Vältida söötme otsest kokkupuudet naatriumhüpokloritiga.</p>
	 <p>Steriilne kaksiktampooniga katsuti</p>		<p>VRE uuring: Võtke materjal steriilse topelttampooniga keerutades tampoone põhjalikult pärakuümbruse voltidelt. Tampoon ei tohi olla nähtavalt roojaga koos!</p>
	 <p>Transportsöötmega (söega) katsuti ja tampoon (peenem ja jämedam)</p>	Mikrobioloogia	<p>ESBL ja VRE kandluse mikrobioloogiline külv Materjal võtke steriilse tampooniga pärakuümbruse voltidelt.</p>
	 <p>Tampooniga katsuti, niisutatuna glütseroolis</p>		<p><u>Enterobiuse munade mikroskoopia:</u> Proovimaterjal võtke hommikul ärkamise järgselt glütseroolis niisutatud tampooniga perianaalsetelt voltidelt. Tampoon asetage katsutisse tagasi.</p>

Proovimaterjal	Proovinõu	Valdkond	Märkused
Rõga	 Steriilne proovitops	Molekulaardiagnostika	Loputage suud veega ja kõhatage seejärel paar korda sügavalt, et saada rõga sügavalt hingamisteedest. Proovimaterjali kogus peab olema 3–5 ml. Sülg ei ole sobiv proovimaterjal!
	 Steriilne proovitops (TB)	Mikrobioloogia	
Kaaped: • Nahakaabe • Kūnekaabe • Juuksed	 Mikrotsentrifuugi tuub	Molekulaardiagnostika	Protseduuri teostamine ja materjali kogumine: Dermatofüütide uuringuks koguda materjali terve ja kahjustatud naha alade piirilt steriilse nūri skalpelliga kaapeid tehes. Kūus lõigata nii kaugelt kui võimalik. Paksenenud kūne puhul teha steriilse nūri skalpelliga kaapeid kūne alt ja/või kūnevalli piirkonnast. Juukseid koguda kahjustuskoldest pintsettidega kitkudes. Kreeme, puudreid ja ravimeid kahjustuskohal vahetult enne proovivõttu mitte kasutada. Võetud materjal asetada mikrotsentrifuugi tuubi, markeerida proovinõu ning saata koos saatekirjaga laborisse.
		Mikrobioloogia	
Eritised: • Mäda • Haavaeritis • Haavandikaabe • Konjunktiiivikaabe • Kõrvaeritis	 Steriilne tampooniga katsuti	Molekulaardiagnostika	Mäda, haava- ja haavandieritis: <ul style="list-style-type: none"> haavandi pind puhastage steriilse füsioloogilise lahusega eemaldage nekrotiseerunud kude proovimaterjal võtke hõõrudes tampooni kergelt, ringja liigutusega soovitud kohas Konjunktiiivikaabe: <ul style="list-style-type: none"> Konjunktiiivikaape võtmiseks eemaldage ettevaatlikult nähtav mäda ning tõmmake tampooniga üle silma alalau, vältides kokkupuudet ripsmete ja nahaga Kõrvaeritis: <ul style="list-style-type: none"> Väliskõrvapõletiku korral eemaldage eelnevalt eksudaat ja koorikud ning võtke materjal kuulmekäigust tugevalt tampooniga hõõrudes. Keskõrvapõletiku korral võtke materjal steriilse süstlaga aspireerides või tampooniga läbi steriilse kõrvapeegli
	 Transportsõõtmega (sõega) katsuti ja tampoon (peenem ja jämedam)	Mikrobioloogia	

Juhend

Proovimaterjal	Proovinõu	Valdkond	Märkused
Aspiraadid Loputusvedelikud Koetükid (veresoone) kateetritükid	 Lisandita katsuti	Molekulaardiagnostika Mikrobioloogia	Enne (veresoone) kateetri eemaldamist puhastage ümbritsev nahk alkoholiga. Aseptiliselt eemaldatud veresoone kateetrist lõigake steriilsete kääridega 5 cm pikkune tükk otse katsutisse/proovitopsi. Koetükid, (veresoone) kateetritükid: Kuivamise vältimiseks lisage mõned ml steriilset füsioloogilist lahust.
	 Steriilne proovitops		
	 Steriilne süstal		
Rinnapiim	 Steriilne proovitops	Mikrobioloogia	<ul style="list-style-type: none"> • Peske rind ja käed sooja veega • Lüpske veidi piima välja • Seejärel koguda vähemalt 2 mL rinnapiima steriilsesse proovitopsi.

Tähis	JPH2.8.3.-7
Alus	PPH2.8.

12. Viited

1. [Juhtimiskäsiraamatu JKPH02 peatükk 2, alamprotsess 8](#)
2. [Juhtimiskäsiraamat JKPH02 peatükk 2, alamprotsess 2](#)
3. [JPH2.13.6. Õendustegevusjuhise – Kapillaar- ja veenivere võtmise analüüsiseks](#)
4. Info uuritava materjali kogumise (proovianumad), säilitamistingimuste ja analüüsimise aja kohta TLAB07.
5. [NCCLS H3-A5, Vol. 23 No.32 Procedures for the Collection of Diagnostic Blood Specimens by Venipuncture](#)
6. [VPH2.8.4.1. Avaldus patomorfoloogiliste uuringute vastuste ja preparaaside väljastamiseks](#)
7. UTM Instructions for Use. (2023). Versioon 02. Avaldamise kuupäev 07.2023.
8. Rovers Cervex-Brush Combi, Information For Use, 2010-11
9. Copan FecalSwab Collection, Transport and Preservation System of Enteric Bacteria Product Insert & How to Use Guide. 2023.08
10. cobas® PCR Media Dual Swab Sample Kit. Doc Rev. 7.0, 01/2023
11. cobas® PCR Urine Sample Kit. Doc Rev. 4.0, 02/2025